

Elverum Kommunale Pensjonskasse

ÅRSRAPPORT 2023

Årets bilder er fra Grundsøtmark'n.
Et av Norges eldste markeder.

Takk til:
Hans Haug/Visit ØstNorge for lån av bilder.

Elverum har hjertørom

Kommunen skal skape gode tjenester til innbyggjerna. Hva som er gode tjenester varierer over tid og interesser. Det vitner historię og ulike partiers prioriteringer og oppslutning om.

Er pensjon en slik tjeneste til innbyggjerna? Nei, svarer mange og kjøper en forsikret løsning fra Storebrand Livsforsikring eller KLP.

Elverum kommune har stått på valget sitt fra 1921 og beholdt pensjonskassen. Den gang var ikke forsikret løsning en mulighet. Den gang var Elverum kommune tidlig ute, og så mulighet til å gi ansatte en ekstra trygghet.

Hvorfor fortsette dersom dette ikke er sentralt? Hvorfor har bare noen få kommuner egen kasse?

Selv om vi er få, så dekker vi om lag 30 % av de kommunalt ansatte som kan forsikres i pensjonskasse.

Valget opprettholdes i hovedsak av 3 grunner:

God kapitalavkastning, tilpasset lokale behov. Med 1,4 milliarder til forvaltning, vil 0,01% eller 0,1 promille høyere avkastning gi nesten 150 000 kr i ekstra avkastning. Vi har hatt 0,3 % høyere avkastning enn KLP i gjennomsnitt de 10 siste årene. Det vil si over 4 millioner ekstra hvert år.

Pensjon er en betydelig del av lønnskostnaden. Årlig er den 15-20 %. En god personalforvaltning medfører blant annet at de ansatte trives på jobb, og en får redusert sykefravær og uførhet. Å stå i jobb anses for et større gode enn å ta ut pensjon. Dette kommer kommunen og de andre medlemsbedriftene til gode i form av lavere premie, uten at det skal deles med andre!

Selv i det digitale samfunnet vi har i dag, er det mange som ønsker en direkte dialog med et «levende» menneske. Noen ønsker også praktisk hjelp til de digitale gjøremålene. Med lokal tilstedeværelse kan pensjonskassen tilby dette. Vi er også en ressurs for den enkelte ved informasjonsinnhenting om egen pensjonssituasjon. Sist men ikke minst, arbeidsgiver kan redusere egen kompetanse om pensjon og frigjøre kapasitet til gode tjenester til innbyggjerna. Pensjonskassen hjelper ledere og ansatte på grunnlag av lokal kjennskap og spesifikke problemstillinger.

Vi vil hele tiden søke å gi vårt bidrag til realisering av visjonen - Elverum har hjertørom. Takk for tilliten!

God lesing!

Styrets beretning

FORMÅL

«Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettede i overensstemmelse med bestemmelsene om pensjonsforhold i hovedtariffavtalen i KS-området.» (Vedtektene § 1-1)

RESULTAT

Årets avkastning endte på 8,27 %. Strategien estimerer følgende:

«Kapitalforvaltningsstrategien gir en forventet avkastning tilsvarende 7,3 % årlig med dagens rentenivå og 5,6 % årlig på lang sikt og normalt rentenivå.»

Note 3 viser hvordan den gjennomsnittlige avkastning siste 5 og 10 år har utviklet seg. Med varierende rentenivå, vil forventningen endre seg.

Lønnsoppgjøret endte på 5,4 % i offentlig sektor. En avkastning på 8,27 % er derfor tilfredsstillende for året som helhet og kompenserer godt for 2022.

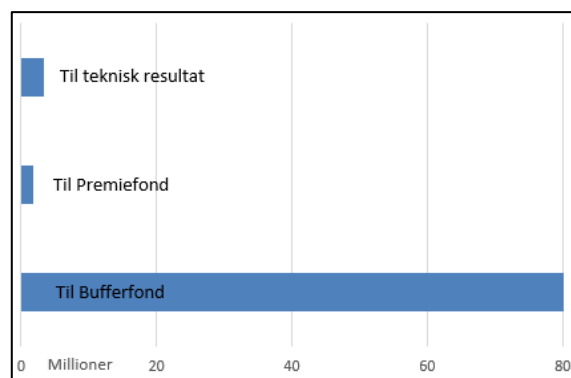
Våre globale aksjer har fra mars ikke vært valutasikret. I tillegg til verdistigning i lokal valuta, har vi derfor med oss en gevinst på grunn av svekkelse av den norske kronen.

Økning i rente gjennom 2023 har bidratt til svak verdiutvikling av renteporteføljen. Det påløper allikevel en stadig bedre løpende rente.

Økt rentenivå påvirker verdien av våre eiendomsinvesteringer negativt. Eiendomsfondene har liten ledighet og løpende husleie er økende, slik at dette kompenserer noe.

Avkastning på 8,27 % er 0,79 % bak indeksen vi måler oss mot. Det skyldes bevisst prioritering av aktivt forvaltede fond. Som langsiktig eier støtter vi de virksomheter forvalterne mener har godt potensial, selv om de gjør det svakt en

periode. Videre påvirker valutasikring og diversifisering hvordan vi er i forhold til måltall. Equinor utgjør en vesentlig større del av Oslo børs, enn hva selskapet kan utgjøre av et fond med norske aksjer. Det betyr at vi etter regelverket må være underrepresentert i den store vinneren på Oslo børs. Globale aksjer har fått en ekstrem konsentrasjon mot noen få store teknologiselskaper. Denne konsentrasjonen slår stort sett negativt ut for aktive forvaltere.

Figur: Disponeringer i teknisk regnskap.

Pensjonskassen forvalter midler for medlemmene. Midler ut over det som må avsettes fordi det er opptjent rett for medlemmene, kan disponeres etter nærmere bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven. Se note 1 og 5.

- 81 096 til Bufferfond
- 1 809 til Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene (avkastning kommer i tillegg)
- 3 095 til Teknisk resultat

Dette er midler som over tid gir mulighet for god kapitalforvaltning for medlemsbedriftene.

Vi besluttet i 2022 å gå mer inn i eiendom. Først i desember 2023 ble siste del plassert. Eiendomsfondet har jobbet med reprising i et synkende marked, og vi oppfatter at vi derved har fått en fornuftig plassering.

Solvenskapitaldekning, både med og uten overgangsregler, har gjennom hele året vært tilfredsstillende. Renten er nå over garantert

rente, og overgangsreglene har liten eller ingen effekt for oss.

Vår strategi fastsetter at vi skal ha tilfredsstillende solvenskapital slik at vi kan møte de fleste nedturer i finansmarkedet. Vi har ligget over 150 %, mot et krav på 100 %.

Avkastningsresultatet disponeres i all hovedsak til bufferfond. Vi henter da inn igjen det meste av det som ble brukt i 2023. De fleste medlemsbedriftene har premiefond som gjør at de har tilstrekkelig i forhold til normal bruk og uttrykte ønsker.

Styret i pensjonskassen mener risikokapitalen er utnyttet på en god måte. Fondene vi er plassert i, har virket godt sammen. Balansen mellom pensjonskassens og medlemsbedriftenes langsiktige interesser er etter vår vurdering hensyntatt på en god måte. Vi må alltid huske at pensjonskassens kunder er pensjonskassens eiere.

Avkastningsgaranti på oppsparte rettigheter (premiereserven) er på 2,26 % beregnet av gjennomsnittlig premiereserve. Forvaltningskapitalen er økt med 12,40 % til 1 461 305.

Risikoresultatet er 3 618. 50 % tilføres risikoutjevningfondet. Resten går til premiefondet. (Note1 – Tabell Risiko) Pensjonskassen er liten, og risikoresultatet svinger derfor mye. Fremover vil vi analysere hva som ligger til grunn, og søke å sikre oss mot tap.

Totalresultatet 8 630 disponeres slik:

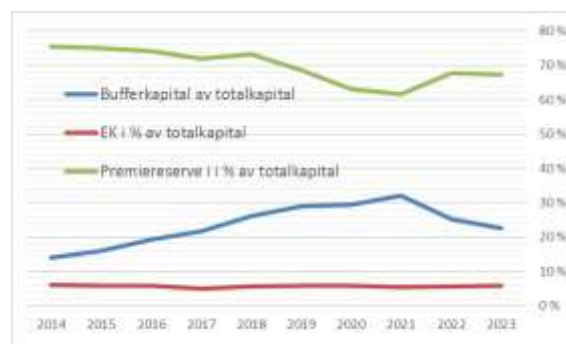
- 2 087 til Risikoutjevningfondet – (inkludert avkastning)
- 6 543 til egenkapital,

EGENKAPITAL

Medlemsbedriftenes ansatte får stadig større pensjonsrett. Det er en gjeld for oss (se graf Premiereserve side 7). Egenkapitalen skal stå i forhold til selskapets risiko. Derfor innkaller vi egenkapital.

Pensjonskassen er, i motsetning til hovedtyngden av medlemsvirksomhetene, skattepliktig. Økt egenkapital gjennom overskudd, er derfor mindre gunstig for medlemsbedriftene.

Figur: Relativ endring av en del kapitalstørrelser.

Pensjonskassens overskudd kommer i stor grad av premier for administrasjon og avkastningsgaranti. Når medlemsvirksomhetene betaler denne, tillegges det arbeidsgiveravgift (AGA). En premie på 100 kr, koster derfor 114,10 kroner med AGA. Når dette blir egenkapital, har vi betalt 25 % skatt og vi sitter igjen med 75 kr. 75 kr i egenkapital ved overskudd koster medlemsbedriftene 114 kr, mens de får egenkapital igjen krone for krone ved innskudd.

Pensjonskassen ønsker stabil egenkapital i forhold til totalkapitalen. Den har ligget på ca. 5 % i flere år.

Nye regler for bufferkapital fra og med 2022 kan over tid medføre endrede vurderinger for innskudd av egenkapital. Bufferkapital, som omtalt senere, verner egenkapitalen bedre enn kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger gjorde tidligere.

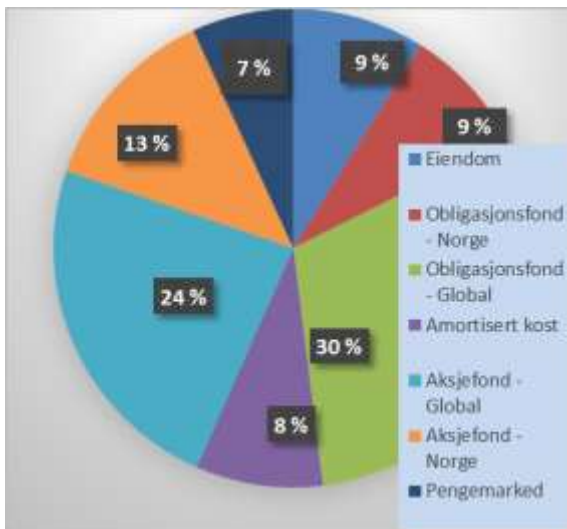
Det legges opp til at medlemsbedriftene skal ha forholdsvis lik bufferkapital. Ved vesentlige avvik, vil differensiering i premie for avkastningsgaranti vurderes.

FORVALTNING

Pensjon er i stor grad sparing. Forvaltning av kapital har to formål:

1. Oppnå avkastningsgarantien.
2. Redusere kostnaden for medlemsvirksomhetene.

Ingen nye aktivaklasser er valgt og fordeling mellom aktivaklassene er opprettholdt. Frihetsgradene (mulighetene for å handle mer eller mindre enn målsetningen) er beholdt.

Figur: Fordeling mellom aktivaklasser (se note 2)

I motsetning til aksjer, er våre globale rentefond i all hovedsak valutasikret.

Infrastruktur er en interessant aktivaklasse. Så langt er vår oppfatning at det vil bidra med for stor variasjon i vår solvenskapitaldekning.

Klassen «Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost» (enkelobligasjoner holdt til forfall) er styrket i 2023.

Obligasjoner med pant i eiendom opprettholdes for de med kort løpetid.

Løpende rapportering til styret inneholder porteføljens sammensetning i forhold til mandat (jf. kapitalforvaltningsstrategi), avkastning og solvenskapitaldekning. I styremøte gjennomgås nyeste rapport. Det har gjennom året ikke vært brudd med gjeldende regelverk. Det har heller ikke vært behov for særskilt oppfølging.

Kollektiv- og selskapsporteføljen har spesifikt tilordnede eiendeler. Overordnet forvaltes midlene som en portefølje, men med noen individuelle forskjeller.

Risiko

Kapitalforvaltningsstrategien setter krav til avkastning. De risikomål som benyttes ved konstruksjon av porteføljen er:

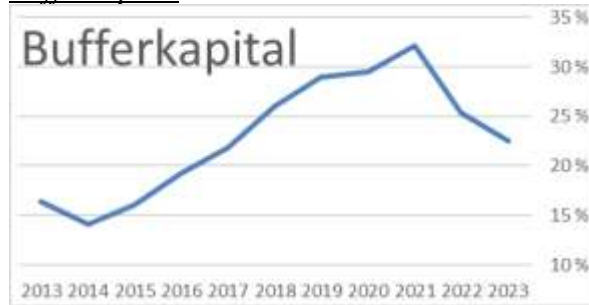
- Standardavvik – som angir hvor mye verdier på aktiva kan svinge ut fra historiske data.
- Største historiske verdifall.
- Stresstest – et tenkt scenario der en ser på endringer i verdier i porteføljen som følge av gitt fall i markedet.

Bufferkapital dekker risiko for reduksjon av verdi på våre finansielle eiendeler i kollektivporteføljen ut over forpliktelsene. Ikke realiserte gevinster er en viktig del av dette. Bufferkapitalen/–ansvarlig kapital er ved årets slutt 426 026 og utgjør ca. 23 % av totalkapitalen. (se note 4)

Verdens finansmarkeder var i 2023 påvirket av betydelige rentehevinger og ettervirkninger av pandemien. Krig i Midtøsten og Ukraina, bidrar heller ikke til stabilitet. Aktiviteten har allikevel vært god, og derved utviklingen i porteføljen.

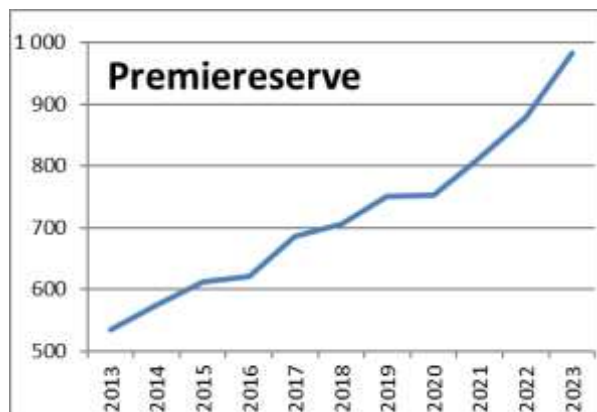
Pensjonskassen kan normalt ikke være stor aktør i enkeltprosjekter, spesielt ikke dersom de er belånt. Vi ser det derfor ikke som tjenlig å være aktør i det åpne lokale markedet. Et samarbeid med kommunen om eiendom vurderes dersom det er interessant for begge parter.

Solvensregler gir oss frihet til lokale investeringer. Men risikoen ved å være stor aktør i små prosjekter gjør at dette vil kreve betydelig bufferkapital. At vår kompetanse til å følge opp dette er begrenset, reduserer aktualiteten ytterligere for lokalt engasjement.

Bufferkapital

Figur: Utvikling av bufferkapital (se note 4)

Pensjonskassen har god bufferkapital, herunder egenkapital. Solvenskapitalen har gjennom året variert rundt 150 % (se note 4). Overgangsreglene hadde i 2023 ingen effekt på vår solvenskapitaldekning.

Figur: Utvikling av premiereserve (se note 5)

Alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen er fra 01.01.20 tilpasset folketrygden gjeldende fra 01.01.11. En overføring av løpende opptjening pr 31.12.19 til oppsatt rett for de født etter 1962 reduserte kravene til premiereserven. Det er en viktig årsak til den flate utviklingen i 2020. Den flate utviklingen i 2015, skyldes i stor grad endring av uførepensjonen.

Økende bufferkapital og økende premiereserve, viser at pensjonskassens samlede forvaltningskapital har økt betydelig de siste årene.

Ansvarlige investeringer

Offentlig tjenestepensjon er solidarisk og langsiktig. Vår investeringsfilosofi er derfor:

Kapitalforvaltningen må være slik at en ikke understøtter virksomheter som gjør det mindre interessant å være pensjonist i fremtiden.

En pensjonsordning som bygger på solidaritet, må også være oppmerksom på forholdene til de mennesker som bidrar til vår avkastning.

Pensjonskassen skal reflektere dette i sin kapitalforvaltning.

Det er mange diskusjoner i markedet om hva som er viktig. Hvordan skal vi tilpasse oss? Trolig er overgangsrisikoen noe av det viktigste vi bør forholde oss til. Det er en markedstenkning som vi er vant til, uten at vi har hatt en spesiell merkelapp på det. Hvilke leverandører eller produkter har særskilt risiko i markedet? Hvor er forbrukerne og regulerende myndighet på veg? Vår oppgave er å søke å unngå å bli værende i produkter eller leverandører som ikke har plass i markedet fremover. I mange tilfeller vil det være snakk om produksjonsprosess eller produktens profil.

Overgangsrisiko måles av MSCI. Vi har en slik profil:

Som grafen viser, vipper vi mellom gult og lysegrønt. Vi antar at markedet utvikler seg slik at gult og lysegrønt felt blir større, mens oransje blir mindre. Vårt mål er at vi skal være i lysegrønt område, over indeks.

Lov om bærekraftig finans trådte i kraft 01.01.23. I samarbeid med miljøet hos vår rådgiver, søker vi å tilpasse oss kravene. Vi ser ikke dette som noe nytt, men heller en formalisering av prosesser pensjonskassen har hatt over tid.

ESG-faktorer (på norsk: miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring) blir stadig viktigere faktorer ved plassering av midler. Det er to viktige elementer i dette:

1- hvordan investeringene pensjonskassen foretar seg kan ha positive, nøytrale eller negative bærekrafteffekter

2 - hvordan en miljømessig, sosial eller styringsmessig omstendighet kan medføre tap eller verdifall for pensjonskassens midler

Forvaltningen vurderes hovedsakelig ut fra UN Global kompakt (FNs bærekraft-prinsipper) og Statens pensjonsfond utland. Også andre vurderingskriterier benyttes.

Vår uavhengige investeringsrådgiver gjør en helhetlig vurdering av forvalternes tilnærming til ansvarlighet og bærekraft og kategoriserer fond grovt i kategoriene i figuren til høyre. Figuren viser ikke kategorier for fond som har en investeringsprofil som kan forårsake skade, og som ikke hensyntar sosiale og/eller miljømessige forhold.

Alle våre investeringer i 2023 har vært i området ansvarlige investeringer.

Sett i lys av målet om god avkastning, mener styret at vår profil på ansvarlige investeringer gir en god risikospredning.

Vi skal velge fond som plasserer penger i virksomheter som gjennom produksjonsprosesser og produkter underbygger en bærekraftig utvikling. Dette vil gjenspeile seg i ledelsestenkingen i virksomheten og deres forhold til ansatte, leverandører og nærmiljø.

Figur: Tilnærming til bærekraft

I løpet av 2025 skal 20 % av porteføljen være hevet et nivå, fra «ansvarlige»- til «bærekraftige» investeringer. Målet kan virke lite ambisiøst. Men definisjonene må bli tydeligere, og tilbudet av fond med tilstrekkelig historikk for avkastning og rapportering må få tid til å utvikle seg. Myndigheters fokus på å forhindre "grønnvasking" vil bidra til tydeligere definisjoner om hva som er bærekraftig.

Kjøp av forvalter- og rådgivingstjenester er i stor grad et tillitsforhold. Leverandørens etiske refleksjoner og hvordan de gjenspeiles i forslag til plasseringer, er derfor viktige kriterier for valg av samarbeidspartner.

Pensjonskassen legger vekt på stabilitet i medlemsvirksomhetenes forpliktelse overfor pensjonskassen. Vi skal i minst mulig grad skape støy i deres budsjettarbeid, og gi lavest mulig kapitalbinding og kostnad over tid, for at de skal innfri sin pensjonsforpliktelse etter tariffavtalen.

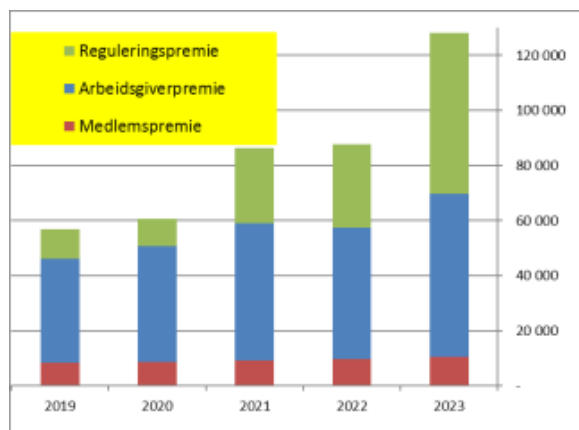
PREMIEINNTEKTER

Arbeidsgiverpremien er fastsatt i tråd med anbefalingene fra aktuar. Medlemspremien er tariffestet.

Reguleringskostnaden er meget høy i 2023, mye forårsaket av høy pensjonsregulering. Medlemsbedriftene betaler løpende en fast sats i forhold til grunnlaget som avregnes mot premiefondet ved årets slutt når aktuar har beregnet faktisk premie.

I tillegg skaper kostnad for ikke forsikringsbare hendelser variasjoner i den totale premien.

Det er en økning i arbeidsgiverpremie på grunn av uttak av AFP-65 og bruttogaranti. Dette er ikke forsikringsbart og avregnes kvartalsvis etter faktisk påløpte kostnader. 2023 er første gang vi synliggjør dette.

Figur: Premieinntekter. (se note 6)

Bedrifter med medlemmer som opptjener rettigheter:

- Elverum kommune
- Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS
- Elverum kommunale pensjonskasse
- SØIR (Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS)

Bedrifter med medlemmer som har oppsatt rett og pensjonsutbetaling:

- TUNET Elverum AS (Tidligere Agena)
- Elverum Energi AS

PENSJONER

Pensjonskassen fremhever at:

«God personalpolitikk -- gir lavere pensjonskostnader»

Pensjonskassen kan ikke gjøre risiko-reducerende tiltak på medlemsmassen. Fordelen ved egen pensjonskasse er at reduserte kostnader gjennom lav uføregrad og høy alder ved alderspensjonering, er lavere premie. Medlemsbedriftene har derfor egeninteresse i å jobbe med arbeidsmiljøet. Stabil arbeidskraft bidrar til bevaring av kompetanse og lavere rekrutteringskostnad.

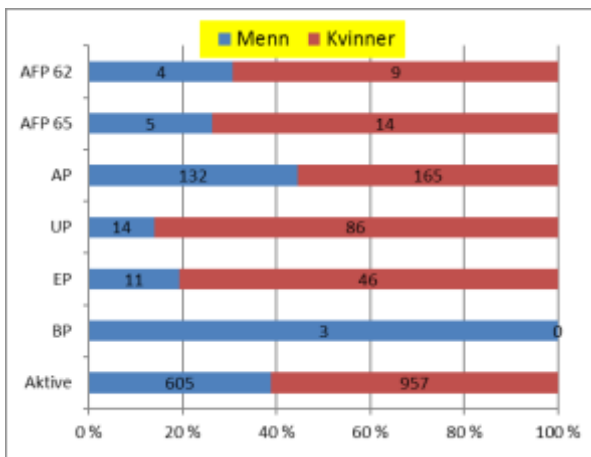
I 2024 er 1962-kullet 62 år og kan ta ut AFP. Dette er det siste kullet som har AFP som en tidligpensjonsordning. Som grafen over viser, har det vært betydelig variasjon i kostnad på grunn av uttak siden 2009.

Fra 2025 vil de fleste ha rett til AFP. Fra 1963-kullet er AFP et livsvarig påslag på alderspensjonen. SPK har beregnet at 90 – 95 % av de ansatte vil ha slik rett. Dette er ikke opptjening, men en kvalifikasjonsordning. Det er en oppsporing, som startet i 2020, til en sikkerhetsordning. Den vil dekke noe av opppreserveringen som skal gjøres til de som kvalifiserer for AFP. Denne sparingen er liten (har vart i kort tid) slik at den årlige kostnaden for de første årskullene vil være stor. Kostnaden vil variere løpende siden antall ansatte og lønnsnivå i de ulike kullene varierer. Opptjening i andre offentlige ordninger vil påvirke kostnaden siden det er forslått at dette skal fordeles etter medlemstid.

Alle pensjonskategorier øker i kroner på grunn av en generell høy regulering. Av

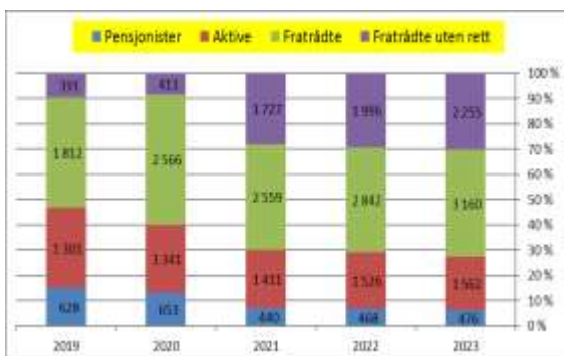
note 7 ser vi at forholdene mellom pensjonstypene holder seg stabil. For kostnaden i ordningen er det spesielt viktig at uføre og AFP ikke øker spesielt.

Kjønnsbalansen i uttak av AFP og UP samsvarer ikke med kjønnsbalansen i medlemsmassen. Flere forhold har naturlige årsaker. Men det er generelt viktig for medlemsbedriftene å være oppmerksom på at utbetalte pensjoner belastes deres regnskap gjennom premietariffer som skal dekke fremtidige pensjoner. Gjennom den nye alderspensjonen i offentlig sektor, vil større del av denne risikoen tas av medlemmene, gjennom tidspunkt for uttak.

Figur: Fordeling på pensjoner og kjønn. (Se note 6 og 7)

Pensjonskassen samarbeider med lege for vurdering av arbeidsevnen til brutto uførepensjonister. (Pensjoner som er mindre enn 50 % og der NAV ikke betaler noe.) Vi mener dette bidrar positivt både for medlemmene, arbeidsgiver og pensjonskassen. Vi jobber for å utvide ordningen, til å omfatte medlemmer som er i risikogruppen.

Figur: Medlemsbestand. (Se note 7)

LEDELSE

Elverum kommunale pensjonskasse ble etablert i 1921 av Elverum kommune. Pensjonskassen er et gjensidig pensjonsforetak, med styret som øverste organ. Kontorsted er Elverum.

Virksomheten er forankret i lov- og forskriftsverk for finans- og forsikringsbransjen.

Finanstilsynet fører tilsyn med pensjonskassen.

Pensjonskassen har daglig leder i hel stilling. Vi har kontorfellesskap med blant annet personalavdelingen i Elverum kommune. Arbeidsmiljøet er generelt godt. Det har ikke vært skader, ulykker eller sykefravær relatert til pensjonskassens virksomhet i 2023.

ÅR	2023	2022
Møter	7	7
Saker	50	50

Styret har seks medlemmer. Kommunestyret i Elverum velger fire medlemmer. Minst en skal ikke være medlem eller ha tilknytning til ledelsen i medlemsbedriftene. To styremedlemmer velges av og blant aktive medlemmer og pensjonister.

Styremedlemmene velges for 4 år. Kommunestyret velger 2 hvert partallsår.

Styreperioden starter i mars.

Virksomheten legger vekt på kjønnsbalanse. Styret består av 3 kvinner og 3 menn.

Pensjon er et kompetansekrevende område. Styremedlemmene skal være egnet i tråd med Finanstilsynets bestemmelser, og ha plettfri vandel innenfor fagområdet. Videre skal det i fellesskap være kompetent. Styret jobber aktivt med kompetanseutvikling.

Det er ikke inngått avtale om styreansvarsforsikring.

ADMINISTRASJON

På grunn av forholdsvis få aktive medlemmer vil administrasjonskostnadene være relativt høye. Styret er derfor tilfreds med at administrasjonskostnadene er holdt på et rimelig nivå.

Lokal plassering er viktig for pensjonskassen. Å kjenne de lokale forholdene, og kunne møte mennesker ansikt til ansikt er viktig også i en tid der digitalisering og automatisering driver oss fremover.

Pensjonskassen jobber aktivt for fortsatt å være et godt instrument for medlemsbedriftene. Dette gjøres i stor grad gjennom relasjonsbygging og samarbeid med andre pensjonskasser, og gjennom å sikre kontinuitet.

Styret i pensjonskassen erkjenner risikoen ved å ha bare en ansatt. Det jobbes systematisk med risikoreduksjon.

INTERNKONTROLL

Fra 2023 er vi pålagt å ha internrevisor. Internrevisjonen skal utvikles til å være en del av arbeidet med internkontrollen. Sammen med risikostyringsfunksjonen som ble etablert i 2021 vil de ha direkte kontakt med styret.

Pensjonskassen er underlagt regler om internkontroll og har tilpasset en bransjestandard til eget behov og omfang. Styret gir retningslinjer og mottar årlig rapport fra daglig leder.

RISIKOSTYRING

Med innføring av nytt tjenstepensjonsdirektiv i Europa, IORP II, er pensjonskassen pliktig til å gjennomføre en egenvurdering av risiko og kapitalbehov (own risk assessment – ORA). Her skal vi påse at vi har et hensiktsmessig system for risikostyring og at det finnes skriftlige retningslinjer for alle deler av virksomheten.

Det er etablert en risikostyringsfunksjon som skal påse at risikoene knyttet til vår virksomhet er identifisert, målt, styrt og overvåket. En betydelig del av risikoene er knyttet til kapitalforvaltningen. Derfor har vi valgt vår finansrådgiver til å ivareta risikostyringsfunksjonen. De skal ha et tydelig skille mellom de som gjennomfører risikostyringsfunksjonen og de som rådgir på kapitalforvaltning.

Styret har etablert instruks for funksjonen og gått gjennom de første rapportene.

Etter to år med pandemi, fikk vi krig. Denne, sammen med unormalt lite nedbør i 2022, har medført en utfordrende kraftsituasjon og en generelt påvirket forsyningssituasjon. Vår oppfatning er at vi har en god bufferkapital, slik at vi tåler fortsatt dramatik i finansmarkedet. Når det er sagt, tror vi at renten er på et nivå som vil kunne vare over tid, selv om vi ikke kan fastslå at rentetoppen er nådd.

Videre tror vi at aksjemarkedet har regnet inn den reduserte avkastningen, som økt sikkerhet i produksjonslinjen skulle tilsi. Det må imidlertid understrekes at det hefter usikkerhet knyttet til markedsutvikling framover, gitt den geopolitiske situasjon og valg i USA. Styret har også en plan for å styrke solvenskapitaldekningen uten å gjøre vesentlige endringer i kapitalforvaltningen som medfører lavere avkastning.

ÅPENHETSLOVEN

Åpenhetsloven trådte i kraft 01.07.22

Pensjonskassemiljøet har vurdert at administrasjonspremie og premie for avkastningsgaranti sammen med eventuelt

fortjenestelement legges til grunn for vurdering av salgsinntekter.

To av tre kriterier skal være oppfylt:

Element	Minste grense	Vår verdi
Salgsinntekter	70 000	8 260
Balanse sum	35 000	1 461 305
Antall ansatte	50	1

Som vist i tabell tilfredsstillers vi bare ett, og er derfor ikke omfattet.

Vi søker å følge opp intensjonen i loven.

FORTSATT DRIFT

Pensjon har langsiktig perspektiv. Dette er nedfelt i rammeverket for pensjonskasser. Styret vurderer selskapets kapitalforhold som gode i forhold til risikoprofil og regulatoriske krav.

Gjennom internkontroll, rapportering til offentlig myndighet, revisjon, aktuar og annen bistand, følger virksomheten opp endringer i regelverket. Styret mener at

pensjonskassen har god evne til å takle endringer.

Ut over det som er nevnt i årsrapport og årsregnskapet kjenner ikke styret til:

- forhold av viktighet for å bedømme pensjonskassens stilling og resultat.
- forhold som har inntruffet etter balansedagen som har betydning for å bedømme pensjonskassens resultat og stilling.
- tvister som kan føre til annen vurdering av drift eller økonomi.

Avlagte regnskap viser etter styrets oppfatning et rettviseende bilde. Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede og lagt til grunn for regnskapet.

EKSTERNE PARTER

- Ernst & Young AS – eksterntrevisor.
- Storebrand Pensjonstjenester AS – aktuar og forsikringsteknisk konsulent.
- Grieg Investor AS – finansrådgiver og risikostyringsfunksjon.
- Revisjon ØST IKS – internrevisor.

Elverum, 31.12.2023/18.03.2024

Per Kristian Hammarer (styreleder)

Per-Gunnar Sveen (nestleder)

Ole Gjermond Rønes

Trond Rønning (daglig leder)

Turid Olsen

Toril Nersveen

Linda Alette Løkken

Resultatregnskap

	Note	2 023	2 022
Premieinntekter			
Forfalte premier brutto	6	128 206	87 663
- Avgitt gjenforsikringspremie		-25	-40
Sum premieinntekter for egen regning		128 182	87 624
Netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		7 434	5 913
Netto driftsinntekter fra eiendom		1 561	1 474
Verdiendringer på investeringer		70 012	-148 497
Realisert gevinst og tap på investeringer		24 973	71 307
Sum netto inntekter fra investeringer - Kollektivporteføljen	3	103 980	-69 802
Pensjoner			
Utbetalte pensjoner	7	34 180	31 094
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte	5		
Endring i premiereserve		103 173	65 005
Endring Bufferfond		81 096	-91 864
Endring i premiefond		1 555	1 858
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte		185 825	-25 002
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte	5		
Overskudd på avkastningsresultat		0	0
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		1 809	2 686
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		2 637	2 405
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		4 615	3 320
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	9	7 252	5 725
Resultat av teknisk regnskap	1	3 095	3 318
Netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler		68	4
Netto driftsinntekter fra eiendom		561	530
Verdiendringer på investeringer		3 237	-7 077
Realisert gevinst og tap på investeringer		1 791	3 259
Sum netto inntekter fra investeringer - Selskapsporteføljen	3	5 656	-3 284
Forvaltningskostnader	9	121	115
Resultat av ikke-teknisk regnskap		5 535	-3 400
Resultat før skattekostnad		8 630	-82
Skattekostnader	13	0	0
Resultat før andre inntekter og kostnader		8 630	-82
Totalresultat		8 630	-82

Balanse - Eiendeler

	<i>note</i>	2023	2022
<i>Selskapsporteføljen</i>			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer		10 565	11 069
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		25 782	21 628
Rentebærende verdipapirer		45 219	39 311
Sum investeringer		81 566	72 008
Fordringer			
Knyttet til premieinntekter		1	-
Andre fordringer			
Sum fordringer		1	-
Andre eiendeler (bank)		1 595	1 217
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	2	83 161	73 225
<i>Kollektivporteføljen</i>			
Investeringer -			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer		29 235	30 631
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Rentebærende verdipapirer		167 385	138 505
Eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		555 815	474 697
Rentebærende verdipapirer		587 226	563 886
Utlån og fordringer		152	6
Bankinnskudd		38 330	19 091
Sum investeringer i kollektivporteføljen		1 378 144	1 226 815
Sum eiendeler i kundeporteføljen	2	1 378 144	1 226 815
Sum Eiendeler	2	1 461 305	1 300 041

Balanse - Egenkapital og forpliktelse

	<i>note</i>	2 023	2 022
Egenkapital			
Innskutt egenkapital		67 839	64 856
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningfond - RUF	5	6 524	4 437
Annen opptjent egenkapital		12 244	5 701
Sum opptjent egenkapital		18 768	10 138
Sum egenkapital		86 607	74 994
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfaste forpliktelser			
Premiereserve		982 713	879 540
Bufferfond		325 967	245 469
Premiefond		62 940	97 370
Sum forsikringsforpliktelser	5	1 371 620	1 222 378
Andre forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	12	851	582
Andre avsetninger for forpliktelser		2 227	2 086
Sum Andre forpliktelser		3 078	2 668
Sum egenkapital og forpliktelser		1 461 305	1 300 041

Elverum, 31.12.2023/18.03.2024

Endring egenkapital

	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Sum egenkapital
		Risikoutj. fond	Annen opptjent	Sum opptjent	
IB	64 856	4 437	5 701	10 138	74 994
Innbetalt	2 983			0	2 983
Disponeringer			8 630	8 630	8 630
Overføringer mellom fond		2 087	-2 087		
UB	67 839	6 524	12 244	18 768	86 607

Kontantstrømoppstilling

Driftsaktiviteter	<i>note</i>	2023	2022
Premiebetalinger	6	128 206	87 663
Motregnet premiefond		-38 392	-1 718
Endring fordringer	2	-147	1 067
Leverandørkostnader	9	-5 594	-4 317
Endring kortsiktig gjeld		141	-35
Lønn og honorarer	9	-1 828	-1 789
Endring pensjonsforpliktelser	12	269	6
Pensjoner	7	-34 180	-31 094
Skatt	13	0	0
Sum		48 450	49 742
Investeringsaktiviteter			
Salg/Kjøp aksjer og obligasjoner		-42 532	-57 946
Endring fordringer			
Inntekter eiendom		2 122	2 004
Renter bankinnskudd		1 072	504
Renter av obligasjoner		6 747	5 685
Endring balanseførte renter		774	36
Sum		-31 816	-49 717
Finansieringsaktiviteter			
Innbetaling av egenkapital		2 983	2 924
Sum		2 983	2 924
Inngående saldo		20 308	17 358
Utgående saldo		39 925	20 308
Endring bank	2	19 617	2 950

Elverum, 31.12.2023/18.03.2024

Per Kristian Hammer (styreleder)

Per-Gunnar Sveen (nestleder)

Ole Gjermund Rønes

Trond Rønning (daglig leder)

Turid Olsen

Toril Nersveen

Linda Alette Løkken

Noter

INNHold

–	
Note - Regnskapsprinsipper.....	18
Note 1 – Resultatanalyse	19
Note 2 – Finansielle eiendeler	20
Note 3 - Kapitalavkastning	23
Note 4 – solvenskapitalkrav	23
Note 5 - Forsikringsforpliktelser	25
Note 6 – Pensjonsordningen	25
Note 7 - Pensjoner	26
Note 8 - Flytting	27
Note 9 – Administrasjon.....	27
Note 10 - Ytelser og lån til styret og ansatte	27
Note 11 - Nærstående parter	28
Note 12 – Pensjonskostnad egne ansatte	28
Note 13 – Skatt	29

NOTE - REGNSKAPSPRINSIPPER

Resultatregnskap består av teknisk (medlemmene) og ikke teknisk regnskap (pensjonskassen) med hver sine resultatbegreper. Resultatanalysen i note 1 viser underliggende resultater, hvordan de fremkommer og resultatet anvendes.

Generelt om regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med:

- Lov om årsregnskap mv. av 17.07.1998 nr. 56 (RL)
- Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak av 20.12.2011 nr 1457 RL § 10-1, tredje ledd. Sist endret 20.12.18.
- Regnskapet omfatter bare kommunal tjenestepensjon uten investeringsvalg. Der det er krav om å vise tall for hver bransje, refereres det bare til dette.

Finansielle eiendeler

Forvaltning

Elverum kommunale pensjonskasse har valgt å forvalte midler i separate porteføljer for selskap og kunde (kollektivet).

Forvaltningskostnader i fond

Pensjonskassen benytter netto føring. Det betyr at vi kostnadsfører det vi faktisk betaler. Kostnader ved drift internt i fond, fremkommer derfor ikke av regnskapet. Det betyr at administrasjonskostnader blir lavere, men også at avkastningen blir noe lavere.

Investerings eiendom verdsettes til virkelig verdi i henhold til takst.

Rentebærende verdipapirer der en har intensjon om å eie til forfall, vurderes til amortisert kost ved bruk av effektivrentemetoden. Nedskrivning for potensielt tap. (se Fra IAS 39 til IFRS 9)

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer som holdes for omsetning, vurderes til virkelig verdi på balansedagen.

Fordringer på premie og annet er balanseført til virkelig verdi og nedskrives ved sannsynlige tap.

Avsetninger

Premiereserven utgjør den forsikrings-tekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningstidspunktet. Aktuar gjennomfører beregningen som inkluderer erstatningsavsetninger etter IBNR¹/RBNS².

Premiefondet er resultat som er tilført kundene eller direkte innbetalt til fondet. Premiefondet kan anvendes til å dekke fastsatt premie. Midlene tilføres årlig garantert avkastning på nivå med årets opptjening.

Risikoutjevningfond (RUF) er avsetninger av overskudd på risikoresultat og kan brukes til å dekke negativt risikoresultat. Fondet tilføres sin andel av avkastningsresultatet.

Bufferfond – Består av tilbakeholdt avkastning og kan benyttes dekning av garantert rente. Fondet er kundefordelt. Etter nærmere vurdering kan midler overføres premiefondet.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av kollektiv pensjonsordning som leveres av virksomheten. Tariffavtale i KS-området, SGS 2020.

Årets pensjonskostnad tilsvarende betalt arbeidsgiverpremie, korrigert for estimert

¹ Hendelser som har skjedd, men ikke rapportert

² Hendelser som er rapportert, men ikke avgjort

endring i påløpt forpliktelse med fradrag for tilordnet andel av pensjonskassens totale forsikringsfond beregnet etter IAS 19.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikrings-selskaper.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med en nominell sats på 25 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli benyttet.

Pensjonskassen ilegges 0,15 % formuesskatt av ligningsmessig netto formue.

Sammenstilling/Periodisering

Med unntak av «Finansielle eiedeler som verdsettes til amortisert kost», verdsettes balanseposter til verdien på balansedagen. Endring i verdi resultatføres løpende.

Pensjonspremie ut over det som skal dekke selskapets administrasjon og premie for garantert avkastning, er i all hovedsak sparing. Selskapets resultat er derfor bestemt av om pensjoneringstendenser er i tråd med de forsikringstekniske forutsetninger som er lagt til grunn i premiefastsettelsen. Dette viser seg i risikoresultatet.

Fra IAS 39 til IFRS 9

Fra og med 2023 erstattes regnskapsstandarden IAS 39 med IFRS 9. For pensjonskassen vil ikke dette ha vesentlig virkning, da vi i all hovedsak er investert i fond som er verdsatt til «Virkelig verdi med resultatføring over resultat».. For «Finansielle eiedeler som

verdsettes til amortisert kost» har det en marginal betydning. Klassifisering vil være:

1. Hold til forfall
2. Lån og fordringer
3. Å holde til forfall og å selge

Tidligere gikk vi fra «Hold til forfall» til «Lån og fordringer». Nye investeringer vil klassifiseres som «Å holde til forfall og å selge». Vi har ikke reklassifisert tidligere investeringer.

Etter regnskapsloven skal endringer i regnskapsprinsipp føres mot egenkapitalen. Etter forsikringsvirksomhetsloven skal forsikringsforpliktelsene motsvares av eiendeler i kollektivporteføljen. Innregning av potensielt tap på eiendeler som dekker forsikringsforpliktelser må derfor føres mot et forsikringsfond, her bufferkapitalen, siden vi bare har «Finansielle eiedeler som verdsettes til amortisert kost» i kollektivporteføljen.

Sammenlikningstallene er derfor ikke endret.

NOTE 1 – RESULTATANALYSE

Pensjonskassens regnskap er to regnskap i ett. Det ene for verdier forvaltet for medlemmene, det andre for selskapet.

Administrasjon– En del av premien som betales finansierer driften av pensjonsordningen, med styre, ansatte, kontorlokaler, programvare etc.

Administrasjon:	2023	2022
Administrasjonspremie:	7 709	5 825
Renter administrative konti	317	272
- bokførte kostnader	-7 569	-5 996
Administrasjonsresultat	457	100

Avkastning: Midler tilhører medlemmene (teknisk regnskap/kollektivporteføljen) til dekning av fremtidige pensjonsforpliktelser. Tabellen nedenfor viser hvordan dette fordeles.

Premiereserve gir følgende garanterte avkastning etter periode for opptjening:

- 2011 og tidligere, 3,0 %.
- 2012 til 2014, 2,5 %.
- 2015 og senere, 2,0 %.

Sats for gjennomsnittlig garanterte avkastning er beregnet av aktuar til 2,26 %. Oppsparte midler i en periode beholder sin garanterte avkastning. Gjennomsnittlig avkastning endres ved at oppsparing løper med ny sats og at utbetalte pensjoner delvis forbruker oppsparte midler på sats de er oppspart på.

Avkastning:	2023	2022
Avkastning	103 980	-69 802
Ikke realiserte gevinster	0	0
Garantert avkastning til premiefond	-1 555	-1 858
Avkastningsgaranti	-21 050	-20 204
Avkastningsresultat	81 374	-91 864

Avkastningsresultatet avsettes til bufferfondet, med unntak av avkastning til RUF. (Note 5)

Risiko er en del av pensjonsordningen. Vi beregner forsikringsresultat som en residual. Dette avstemmes mot aktuars beregninger. I en stor populasjon og riktige forutsetninger, vil risikoresultatet være svakt positivt. Da er premie, avsetninger og uttak i balanse med reservene. I en liten populasjon som vår, vil resultatet svinge mer da enkelthendelser kan påvirke mye.

Risiko:	2023	2022
Resultat før tilleggsavsetninger	86 000	-86 860
- Premie avkastningsgaranti	-551	-532
- Administrasjonsresultat	-457	-100
- Avkastningsresultat	-81 374	91 864
Risikoresultat:	3 618	5 372
Fordeler seg slik:		
Etterlatterisiko	-605	1 580
Levealderrisiko	4 060	5 371
Uførerisiko	163	-1 579
Sum fordelt	3 618	5 372

Risikoresultatet disponere 50 % til risikoutjevningfondet og 50 % til premiefondet.

Resultat teknisk regnskap	2023	2022
Avkastningsresultat til RUF	278	0
Til/Fra RUF	1 809	2 686
Administrasjonsresultat	457	100
Rentegarantipremie	551	532
Totalt	3 095	3 318

Premien har ikke fortjenesteelement for risiko. Endringer i forsikringsforpliktelse, se note 5.

NOTE 2 – FINANSIELLE EIENDELER

Kapitalforvaltningsstrategien fastsetter at risikoen skal være moderat.

Følgende klasser benyttes:

- Eiendeler som måles til amortisert kost
- Obligasjonsfond - norske og globale
- Pengemarkedsfond – norske
- Aksjefond – norske og globale
- Eiendomsfond - norske
- Eiendom – direkte eid

«Eiendeler som måles til amortisert kost» forvaltes diskresjonært av eksterne forvaltere. Porteføljene består i hovedsak av norske obligasjoner.

Verdien av eiendelene i aktivaklassen svinger lite og resultatet stabiliseres. Instrumentene skal i seg selv innebære lav kredittrisiko.

Øvrige aktivaklasser består for tiden av 1 til 5 fond. For aksjer benyttes både indeksfond og aktivt forvaltede fond. Alle fond er klassifisert

som «Virkelig verdi mer resultatføring over resultat.».

På balansedagen er ikke globale aksjefond valutasiskret.

Risiko

Pensjonskassen har en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Risikoen søkes redusert gjennom sammensetning av aktivaklasser og forvaltere. Kun etablerte fond med gode historiske resultater benyttes. Risiko reduseres også gjennom et bevisst forhold til ESG (På norsk MSL – Miljø-Samfunnsansvar-Ledelse.)

Måling av risiko gjøres gjennom ekstrapolering av historiske data og beregning av forventet avkastning og sannsynlig svingning. Målingen suppleres med stresstest og største historiske verdifall.

Aksjerisiko – Risiko for tap som følge av svingninger i markedspriser. Ved valg av etablerte fond med god historikk mener vi risikoen for tap reduseres.

Eiendomsrisiko – Risiko for svingninger i markedspris, herunder svingninger som følge av tomme lokaler.

Kredittrisiko - Risiko for endringer i rentenivå.

Valutarisiko – Risiko for svingninger i kurs mellom norske kroner og den valuta som fondet handler i. Rentefond er i all hovedsak valutasiskret.

Likviditetsrisiko – Risiko for at en ikke får omsatt fondsandeler ved behov for likvider. Begrenses gjennom valg av utsteder.

Renterisiko – Risiko for endring av plasseringens verdi ved renteendringer i markedet. Reduseres ved at aksjer og rentepapirer i stor grad er motsykliske.

Motpartsrisiko – Risiko for at utsteder ikke kan gjøre opp for seg.

Forvalterisiko – Ved aktiv forvaltning vil personer eller miljøer ha en skjevhet i forhold til markedet. Reduseres ved at det velges flere forvaltere i klasser med vesentlig risiko.

Finansielle investeringer

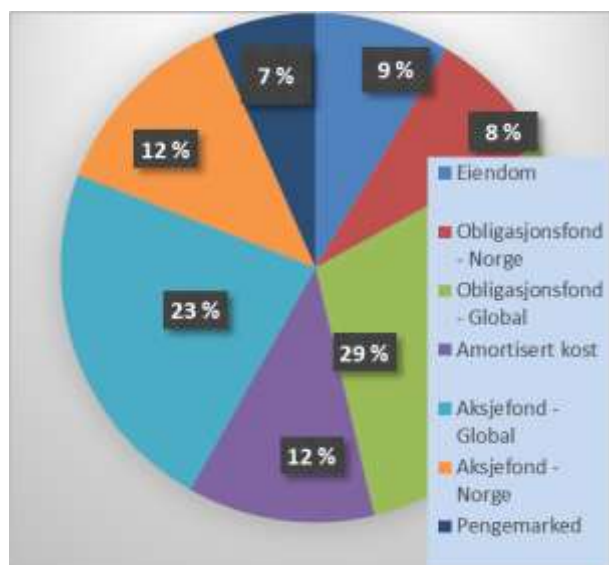
	Verdi- hierarki	Bokført verdi	Kostpris	Markeds- verdi	Andel av porteføljen	Avkastn. i %	Endring IB ved IFRS 9
Eiendomsfond	3	82 147	82 260	82 147	5,78 %		0
Direkte eid	3	39 800	25 000	39 800	2,80 %		0
Sum Eiendom		121 946	107 260	121 946		-4,76	
Rentebærende verdipapirer	2	167 385	165 812	167 602	11,78 %		-16
Sum måles til amortisert kost		167 385	165 812	167 602		3,85	-16
Aksjefond - Norge	2	176 590	109 325	176 590	12,43 %	10,14	0
Aksjefond - Global	2	322 861	205 166	322 861	22,72 %	21,59	0
Sum aksjefond	2	499 450	314 491	499 450			
Obligasjonsfond - Norge	2	119 468	120 923	119 468	8,41 %	5,42	0
Obligasjonsfond - Global	2	415 568	418 439	415 568	29,24 %	4,6	0
Likviditet/pengemarked	2	97 409	92 593	97 409	6,85 %	5,36	0
Sum verdipapirer med fast avkastning		632 445	631 955	632 445			0
Sum		1 421 227	1 219 518	1 421 443	100 %	8,27	(16)

Tabellen gjelder kollektiv- og selskapsporteføljen i fellesskap.

Verdihierarkiet forholder seg til hvordan prisene fastsettes i markedet.

1. papirer som har løpende fastsetting av priser i et aktivt marked.
2. annet enn noterte priser inkludert i nivå 1, som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte (dvs. som priser) eller indirekte (dvs. utledet fra priser).
3. eiendelen eller forpliktelsen, som ikke er basert på observerbare markedsdata (ikke-observerbar input).

Risiko for tap i aktivklassen for «Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost», «Rentebærende verdipapirer», er bokført til 22,- ved årets slutt. Klassen hadde en reduksjon av verdi i inngående balanse på 16 ved overgang til IFRS 9, verdiendringen går mot bufferkapitalen da alle eiendeler som måles til amortisert kost tilhører kollektivporteføljen.

Eiendom

Amundsengården, St. Olavsgt. 4, er kategorisert som investeringseiendom. Verdi fastsettes i henhold til IAS 40. Taksten er gjennomført av frittstående og uavhengig takstmann som ikke har noen bindinger til andre aktører i eiendomsbransjen.

Verditaksten er utført i henhold til Norges Takseringsforbunds regler, NS 3451 og NS 3940, og basert på visuell befaring uten inngrep i byggverket, supplert med enkle målinger. Normalleie er lagt til grunn. Ved beregning av tomteareal er arealet mellom bygning og gate, samt grunnflate på bygningen tatt med. Grunnlaget for verdifastsettelsen er en tomteverdi på 5 150 og en kapitalisert verdi på 2 378. Brutto årlig leieverdi er fastsatt til 2 740. Eiendommen ble taksert i 2023.

	2023	2022
Anskaffelseskost 2005	25 000	25 000
Tidligere reguleringer	16 700	16 700
Årets regulering	(1 897)	-
Bokført verdi	39 803	41 700

Elverum kommune leier bygget på en uoppsigelig avtale. Lokalene er tilpasset av leietaker for eget behov. Leietaker er ansvarlig for vedlikehold. Bortfall av leieinntekter anses ikke som en reell risiko, derfor er faktisk leie satt lavere enn takstens leieverdi.

Med unntak av eiendom, som verdsettes etter takst (verdihierarki 3) er markedsverdi bestemt i eller beregnet på grunnlag av verdsettelse i «aktive» markeder. Fondene (verdihierarki 2) blir indirekte verdsatt, ved at kurs for eiendeler benyttes for å sette dagskurs på fondet.

Fordringer

	2023	2022
Pensjonister/ansatte	153	6
Sum	153	6

Bankinnskudd

	2023	2022
Drift	13 327	16 833
Plassering	16 214	
Forvaltere	9 375	2 606
Skattetrekk	1 009	870
Sum	39 925	20 308

Fordeling mellom porteføljene

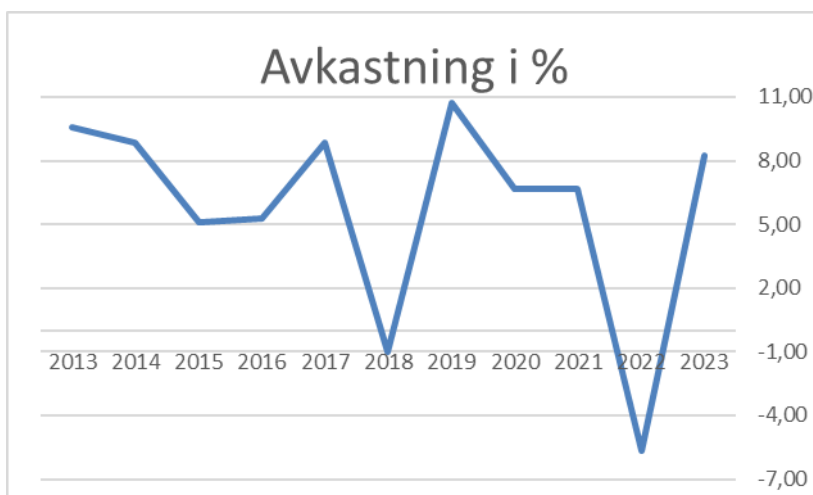
	Kunde	Selskap	Sum
Finansielle eiendeler	1 310 426	71 001	1 381 427
Eiendom	29 235	10 565	39 800
Sum	1 339 661	81 566	1 421 227
Bankinnskudd	38 330	1 595	39 925
Fordringer	152	1	153
Sum	1 378 144	83 161	1 461 305

NOTE 3 - KAPITALAVKASTNING

	2023	2022	2021	2020	2019
Avkasting i %	8,27	-5,69	6,69	6,64	10,73
Kollektivportef	8,30	-5,75	6,58	6,73	10,81
Selskapsportef	7,89	-4,69	5,74	5,58	9,70
Verdijustert avkas	109 636	-73 087	80 728	73 006	102 552
Kollektivportef	103 980	-69 802	76 878	69 925	97 681
Selskapsportef	5 656	-3 284	3 850	3 270	4 892
Sum eiendeler	1 461 305	1 300 041	1 321 262	1 192 413	1 085 995

Gjennomsnittlig avkastning

	2023	2022
I år	8,27 %	-5,69 %
Snitt siste 5 år	5,33 %	3,47 %
Snitt siste 10 år	5,37 %	5,50 %

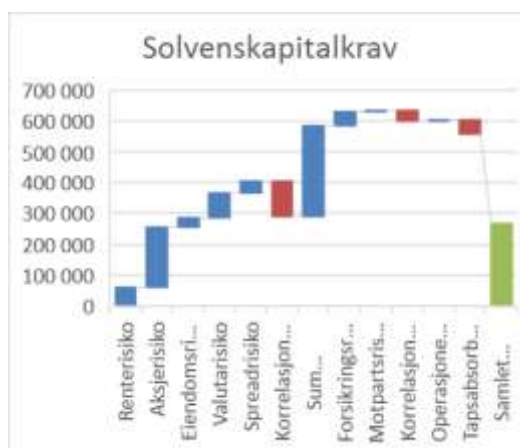
NOTE 4 – SOLVENSKAPITALKRAV

Datagrunnlaget nedenfor er hentet fra rapportering til Finanstilsynet pr 31.12.23. Resultatdisponeringen kan være justert etter dette på grunn av avvikende frister.

	2023	2022
Renterisiko	58 752	47 423
Aksjerisiko	197 531	151 699
Eiendomsrisiko	30 082	27 243
Valutarisiko	80 639	70 355
Spreadrisiko	36 690	38 209
Korrelasjons og markedsrisiko	-111 911	-94 797
Sum markedsrisiko	291 783	240 132
Forsikringsrisiko	46 855	45 961
Motpartsrisiko	2 601	2 548
Korrelasjon - total risiko	-33 643	-32 407
Operasjonell risiko	5 924	5 252
Tapsabsorberende evne utsatt skatt	-47 028	-39 223
Samlet solvenskapitalkrav	266 492	222 263

	2023	2022
Egenkapital	86 871	75 078
Overgang markedsverdi	15 758	20 120
Tilleggsavsetninger		
Kursreguleringsfond		
Bufferfond	326 967	245 221
Merverdi av eiendeler	-3 570	-4 380
Korreksjon beste estimat	0	0
Ansvarlig kapital	426 026	336 039

Solvenskapital	159 534	113 776
Solvenskapitaldekning	160 %	151 %

Egenkapital er fra rapporten. Bokført EK er redusert noe på grunn av endring i bokførte pensjonsforpliktelser.

Solvensmargin

Solvensmarginkravet for pensjonskassen i henhold til Finanstilsynets standard for rapportering.

	2023	2022
Solvensmarginkrav	50 619	45 619
Ansvarlig kapital -	80 078	70 554
Tilleggsavsetninger 1)		
Bufferfond 1)	326 967	245 175
Risikoutjevningfond 1)	6 524	4 524
Solvensmargin kapital	246 823	195 751
Solvensmargin i %	487,9 %	429,1 %

NOTE 5 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Pliktige avsetninger er balanseført med **100 %** dekning etter beste estimat.

	Premie- reserve	Buffer- fond	Premie- fond	Total	Risikoutj- fond
Inngående balanse	879 540	245 870	96 968	1 222 378	4 437
Netto Resultatførte avsetninger	103 173	81 096	1 555	185 825	
Avkastningsresultat				0	278
Disponering fra buffer		-1 000	1 000		
Risikoresultat			1 809	1 809	1 809
Resultatførte endringer i forsirkingsikringforpliktelsene	103 173	80 096	4 364	187 634	2 087
Inn-/utbetalinger	0	0	-38 392	-38 392	0
Utgående balanse	982 713	325 967	62 940	1 371 620	6 524

	2023	2022	2021	2020	2019
Arbeidsgiverpremie - Løpende	59 262	47 801	49 894	41 859	37 788
Premiefond i % av løpende premie	105 %	203 %	186 %	200 %	137 %
Bruk av premiefondet	3 364	5 034	-6 709	741	-8 352
Flyttet premiefond	0	0	0	0	0

NOTE 6 – PENSJONSORDNINGEN**Beskrivelse av pensjonsordningen**

Avtalen er kollektiv pensjonsordning etter kommunal tariffavtale.

Pensjonen er ytelsesbasert med netto garanti på 66 % av sluttlønn ved full opptjening i forhold til gjennomsnittlig stillingsprosent. Utbetaling samordnes med folketrygden og levealderjusteres.

Avtalen omfatter også uførepensjon og etterlattepensjon.

Se side 9 for oversikt over virksomheter som er med i ordningen.

For de som er født etter 1962 endres ordningen til en påslagsordning for opptjening etter 2019. Et sett med overgangsregler er vedtatt i den forbindelse.

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra aktuar.

Endringer i forutsetninger:

Medfører følgende endringer i premiereserve:

	2023	2022
Redusert dødelighet på 10 %	18 359	18 786
Økt uførehyppighet 15 %	2 753	3 015

I henhold til rapportering av solvenskapitaldekningen (SKD).

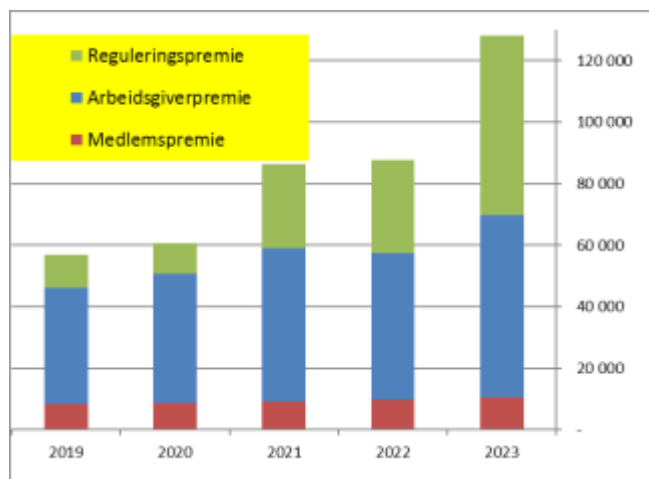
Pensjonskassens uføregrunnlag ble sist endret i 2012.

Forfalte premier

	2023	2022
Arbeidsgiverpremie	36 596	31 404
Ikke forsikringsbare hendelser	14 406	10 041
Administrasjonspremie	7 709	5 825
Rentegaranti	551	532
Sum arbeidsgiver	59 262	47 801
Medlemspremie	10 574	9 668
Reguleringspremie	58 370	30 194
Sum forfalte premier	128 206	87 663
Til/Fra premiefondet	(38 392)	(1 718)
Innbetalt	89 814	85 945

Premiesatser:

- Arbeidsgiver 9,5 %.
- Medlemspremien 2,0 %.
- Premiene er fastsatt i % av pensjonsberettiget lønnsgrunnlag.
- Innbetalt premie avregnes mot premiefondet i henhold til aktuars beregning av påløpt premie.
- Reguleringspremien er innkrevd i forbindelse med lønns- og G-reguleringen og kjent lønnsvekst per september. Innbetalingen blir avregnet mot premiefondet 31.12. etter aktuars beregning av faktisk reguleringskostnad.

Figur: Premieinntekter

Innbetalt premie er avregnet mot premie aktuar har beregnet. Avviket er ført mot premiefond.

Medlemmer i ordningen:

	2023	2022
Aktive	1 562	1 526
Fratrådte	3 160	2 842
Fratrådte uten rett	2 255	1 996
Pensjonister	476	468
Uførepensjonister	100	98
Alderspensjonister	297	277
Etterlattepensjonister	57	52
Barnpensjonister	3	2
Avtalefestet pensjon fra 62 år	13	18
Avtalefestet pensjon fra 65 år	19	21
Sum	7 453	6 832

NOTE 7 - PENSJONER

Ikke forsikret AFP, (AFP 62-64) refunderes i sin helhet av virksomheten der den ansatte jobbet.

Pensjonsutbetalinger

		2023	2022
Alderspensjon	AP	26 834	23 653
AFP 62-64	AFP62	3 790	3 256
AFP 65-66	APF65	4 873	4 412
Uførepensjon	UP	4 665	4 248
Etterlattepensjon	EP	3 447	3 276
Barnpensjon	BP	331	284
Skattefritt ved død		264	411
Overføringsavtalen - utbetalt		2 967	2 906
Overføringsavtalen - innbetalt		-9 226	-8 075
Refundert AFP 62-64		-3 765	-3 276
Sum		34 180	31 094

	2023	2022
Alderspensjon	13 %	12 %
AFP 62-64	16 %	-11 %
AFP 65-66	10 %	-10 %
Uførepensjon	10 %	-3 %
Etterlattepensjon	5 %	1 %
Barnpensjon	16 %	-15 %
OFA - Utbetalt	2 %	13 %
OFA - Mottatt	14 %	1 %
AFP	15 %	-11 %

Figur: Erstatninger fordelt på grupper.

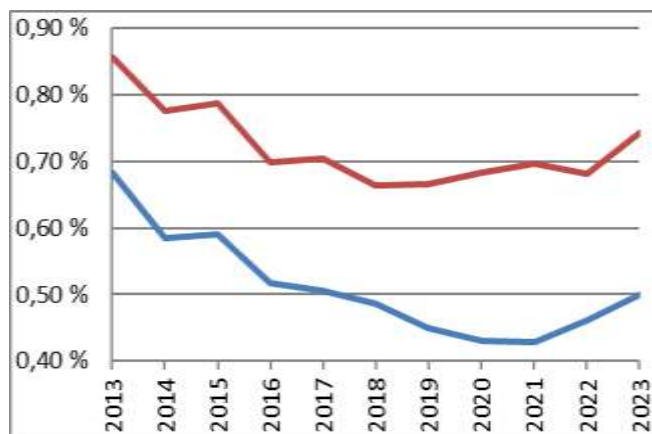
Figurene over viser stor stabilitet mellom gruppene.

Endringer i pensjonsutbetalinger

	2023	2022
Alderspensjon	13 %	12 %
AFP 62-64	16 %	-11 %
AFP 65-66	10 %	-10 %
Uførepensjon	10 %	-3 %
Etterlattepensjon	5 %	1 %
Barnpensjon	16 %	-15 %
OFA - Utbetalt	2 %	13 %
OFA - Mottatt	14 %	1 %
AFP	15 %	-11 %

NOTE 8 - FLYTTING

Det har ikke vært gjennomført flyttinger av ordninger til eller fra pensjonskassen i 2023.

NOTE 9 – ADMINISTRASJON

Figur: Administrasjonskostnad mot premiereserve (rød) og forvaltningskapital (blå).

	2023	2022
Tenkning regnskap		
Lønn og honorar	1 828	1 789
Pensjonskostnad	269	6
Kontorkostnader	212	200
Lisenser/ IT kostnader	1 844	870
Konsulentonorar	2 758	2 435
Medlemsavgifter m.v.	121	114
Revisjon	213	202
Revisor - konsulenttenester	34	29
Aktuar	290	351
Renteinntekter drift	(317)	(272)
Sum	7 252	5 725
Ikke teknisk regnskap		
Konsulentonorar	121	115
Sum	121	115

Pensjonskassen har ett årsverk – Daglig leder.

NOTE 10 - YTELSER OG LÅN TIL**STYRET OG ANSATTE**

Styret godtgjøres i henhold til grunnbeløpet (G) i Folketrygden. Kapitalmarkedene svinger uavhengig av hva styret og daglig leder gjør. Det gjør også risikoen og arbeidet med pensjoner. En prestasjonsavhengig godtgjøring vil derfor kunne medføre økt risikovilje. Det anser ikke styret som tjenlig. All godtgjørelse er derfor fast.

1 G for leder, 1/2 G for øvrige. I tillegg tilstås 4 % av G per møte. Regulert fra 2. kvartal.

Tapt arbeidsfortjeneste dekkes ikke.

	2023	2022
Trond Rønning (daglig leder)	940	905
Per Kristian Hammer (leder)	147	139
Per-Gunnar Sveen (nestleder)	90	85
Toril Nersveen	90	80
Turid Olsen	85	85
Linda Alette Løkken	90	80
Ole Gjermund Rønnes	90	85
Sum styrehorar	592	554
Regnskap		
Fast godtgjøring	405	381
Møtegodtgjøring	188	173
Sum	592	554

Det er ikke gitt lån eller garantier til daglig leder eller medlemmer av styret.

Daglig leder har pensjonsrettigheter på samme vilkår som øvrige medlemmer i pensjonsordningen. Lønn reguleres 01.01.

Det er ikke avtalt særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring av ansettelsesforhold eller verv.

Ut over det som er innberettet som honorar har styret mottatt julegave med samlet verdi 2 000 kr, og det er middag i forbindelse med årets siste møte.

Daglig leder deltar i noen åpne gratis seminarer rettet mot pensjonskasser der det også er tillegg av sosial karakter.

NOTE 11 - NÆRSTÅENDE PARTER

Elverum kommune er i denne sammenheng ansett som nærstående part da de er dominerende kunde og oppnevner 4 av 6 medlemmer til styret.

Vi mener alle kjøp og avtaler tilfredsstillende prinsippet armlengdes avstand.

	2023		2022	
	Inntekter	Kostnader	Inntekter	Kostnader
Ordinær premie	51 352		49 320	
Reguleringspremie	50 304		26 065	
AFP	3 479		3 715	
Husleie	2 122		2 004	
Leie lokaler og IKT		125		391
	107 257	125	81 104	391

NOTE 12 – PENSJONSKOSTNAD**EGNE ANSATTE**

Økonomiske forutsetninger	2023	2022
Diskonteringsrente	3,00 %	1,90 %
Årlig lønnsvekst	3,00 %	1,90 %
Årlig G-regulering	3,50 %	2,75 %
Årlig pensjonsregulering	2,60 %	1,74 %
Avkastning på pensjonsmidler	3,25 %	2,50 %
Arbeids giveravgift	14,10 %	14,10 %
Korridor grense for amortisering av estimatavvik	10,00 %	10,00 %

Tabellen nedenfor er for 2022 endret i forhold til avlagt regnskap, da resultatelementene ikke samsvarte med endringen i balansen.

	2023	2022
Pensjonsforpliktelse	2 430	2 120
Pensjonsmidler	-1 684	-1 610
Netto forpliktelse	746	510
Arbeids giveravgift	105	72
Bokført pensjonsforpliktelse	851	582
Pensjonsopptjening	158	167
Rentekostnad på pensjonsforpl.	64	40
Avkastning på pensjonsmidler	-48	-29
Pensjonskostnad	174	178
Innbetalt premie	-	-82
Aktuarielt tap	62	-91
Arbeids giveravgift	33	1
Korreksjon tidligere år	-	-
Endring i balansen	269	6

NOTE 13 – SKATT

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Beregning av grunnlag for inntektsskatt:		
Resultat før skattekostnad	8 630	-168
<i>Permanente forskjeller:</i>		
Gevinst /tap ved salg av aksjefondsandeler	-1 613	-2 858
Endring urealiserte poster innenfor fritaksmetode	-1 939	4 341
Sum permanente forskjeller	-3 553	1 482
Endring i midlertidige forskjeller:		
Endring urealiserte poster utenfor fritaksmetoden	-1 798	2 735
Endring pensjonsforpliktelser egne ansatte	269	6
Eiendommer	148	-386
Sum endring midlertidige forskjeller	-1 382	2 354
Endring fremførbart underskudd	-3 695	-3 668
Årets skattegrunnlag	0	0
Spesifikasjon av forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige verdier:		
Urealiserte poster utenfor fritaksmetoden	135	-1 663
Eiendommer	2 780	2 928
Pensjonsforpliktelser egne ansatte	-851	-582
Framførbart underskudd	-4 352	-8 047
Grunnlag utsatt skatt/utsatt skattefordel (-)	-2 287	-7 364

Utsatt skattefordel er ikke innregnet som eiendel i balansen da det er usikkerhet knyttet til om denne kan utnyttes.

